

Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет документальних комунікацій менеджменту, технологій та
фізики

Кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА
для здобуття освітнього ступеня «магістр»
на тему:

«ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ УЧНІВ 10-11
КЛАСІВ НА ЗАНЯТТЯХ ПРЕДМЕТУ «ТЕХНОЛОГІЇ» ЗАСОБАМИ
ПРОЄКТНО-ХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Відрешено 92 "А"
С.М.С.
20.12. 2023 р.

Виконала: здобувачка вищої освіти спеціальності 014.10 «Середня освіта (Трудове навчання та технології)»

Жупило Олена Леонідівна

Керівник: О.І. Шурин доцент,
кандидат педагогічних наук.

Рецензент: Трофімчук В.М., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри загально-технічних дисциплін, технологій та цивільної безпеки РДГУ.

АНОТАЦІЯ

Жупило О.Л. «Формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів на заняттях предмету «Технології» засобами проєктно-художньої діяльності» – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Кваліфікаційна (дипломна) робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Трудове навчання та технології» зі спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології). Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне, 2023.

У науковому дослідженні проаналізовано змістові аспекти до підходу формування знань та умінь, як провідної освітньої парадигми. Виявлено, що дизайнерські знання та уміння за місцем у структурі особистості є важливим феноменом, що виконує функції творчого саморозвитку особистості. Разом з тим, аналізу стану проблеми у педагогічній теорії та практиці сучасних закладів загальної середньої освіти показав, що рівень дизайнерських знань та умінь учнів старших досить низький, що є суттєвою перепорою якісної підготовки їх до реалій у сфері матеріального виробництва.

У рамках наукового дослідження з'ясовано сутність та структуру дизайнерських знань та умінь учнів старших класів на заняттях предмету «Технології». Визначено, що дизайнерські знання – це система концепцій, пов'язаних із етапами та методами дизайнерської та графічної діяльності, які учні вивчають шляхом сприйняття, запам'ятовування та подальшого відтворення. Ці знання мають свою специфічність і включають в себе розуміння основ графічної грамоти (закони композиції, перспективи та кольору). Щодо дизайнерських умінь та навичок, то вони розглядаються як здатність учнів свідомо здійснювати дії, спрямовані на створення об'єктів зовнішнього світу відповідно до законів краси та культурної цінності. Іншими словами, ці якості служать показниками виконавської майстерності

та компетентності учнів.

У роботі встановлено, що формування дизайнерських знань та умінь – це творчий процес якісних змін особистості учня, спрямований на творчу самореалізацію у майбутньому. Цей процес буде ефективним за умови упровадження на заняттях предмету «Технології» засобів проєктно-художньої діяльності.

Результативність методики формування дизайнерських знань та умінь учнів старших класів на заняттях предмету «Технології» забезпечено упровадженням системи методів проєктування та засобів проєктно-художньої діяльності. Глибокий аналіз їх змісту та суті показав, що у своїй більшості вони побудовані на режимі колективної роботи, а точніше на колективному спонтанному мисленні.

У магістерському дослідженні висвітлено зміст педагогічного експерименту з перевірки ефективності методики формування дизайнерських знань та умінь учнів старших класів на заняттях предмету «Технології». Проведені кількісний, якісний та статистичний аналізи виявили позитивну й статистично значущу динаміку в рівнях сформованості дизайнерських знань та умінь учнів старших класів на заняттях предмету «Технології» за визначеними критеріями.

Практичне значення одержаних результатів визначається їх актуальністю, новизною та висновками – як загальнотеоретичними, так і емпіричними. Проаналізовані та структуровані у науковій роботі теоретичні праці вибудовують логіку до подальших наукових досліджень проблеми.

Отримані результати можуть бути використані у практиці навчання, що знайшло відображення при апробації роботи у закладах загальної середньої освіти.

Об'єкт дослідження – проєктно-художня підготовка учнів 10-11 класів на заняттях з предмету «Технології».

Ключові слова: дизайнерські знання, дизайнерські уміння, учні старших класів, засобами проєктно-художньої діяльності.

ABSTRACT

Zhupylo O.L. "Formation of design knowledge and skills of students of grades 10-11 in the classes of the subject "Technology" by means of project and artistic activity" - Qualification scientific work with manuscript rights.

Qualification (diploma) work for obtaining the second (master's) level of higher education under the educational and professional program "Secondary education. Labor training and technologies" from specialty 014.10 Secondary education (Labor training and technologies). Rivne State Humanitarian University, Rivne, 2023.

The scientific research analyzed the substantive aspects of the approach to the formation of knowledge and skills as a leading educational paradigm. It has been found that design knowledge and skills by place in the personality structure is an important phenomenon that performs the functions of creative self-development of the personality. At the same time, the analysis of the state of the problem in the pedagogical theory and practice of modern institutions of general secondary education showed that the level of design knowledge and skills of senior students is quite low, which is a significant obstacle to their qualitative preparation for the realities in the field of material production.

As part of the scientific research, the essence and structure of design knowledge and skills of high school students in classes of the subject "Technology" were clarified. It was determined that design knowledge is a system of concepts related to the stages and methods of design and graphic activity, which students learn through perception, memorization and further reproduction. This knowledge has its own specificity and includes an understanding of the basics of graphic literacy (laws of composition, perspective and color). As for design skills and abilities, they are considered as the ability of students to consciously carry out actions aimed at creating objects of the external world in accordance with the laws of beauty and cultural value. In other words, these qualities serve as indicators of students' performance and competence.

The work established that the formation of design knowledge and skills is a creative process of qualitative changes in the student's personality, aimed at creative self-realization in the future. This process will be effective if the means of project-artistic activity are implemented in the classes of the "Technology" subject.

The effectiveness of the method of forming design knowledge and skills of high school students in classes of the subject "Technology" is ensured by the introduction of a system of design methods and means of design and artistic activity. A deep analysis of their content and essence showed that most of them are built on the mode of collective work, or rather on collective spontaneous thinking.

In the master's research, the content of the pedagogical experiment to check the effectiveness of the method of formation of design knowledge and skills of high school students in classes of the subject "Technology" is highlighted. The conducted quantitative, qualitative and statistical analyzes revealed positive and statistically significant dynamics in the levels of formation of design knowledge and skills of high school students in classes of the subject "Technology" according to the specified criteria.

The practical significance of the obtained results is determined by their relevance, novelty and conclusions - both general theoretical and empirical. Theoretical works analyzed and structured in scientific work build the logic for further scientific research of the problem.

The obtained results can be used in the practice of education, which was reflected in the approbation of work in institutions of general secondary education.

The object - of the research is project-artistic training of students of grades 10-11 in classes on "Technology".

Keywords: design knowledge, design skills, high school students, means of project and artistic activity, design methods.

Список публікацій здобувача за темою

Праці, у яких відображені основні результати дослідження

1. Жупило О.Л., Шурин О.І. Формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів в процесі профільного навчання. Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євро інтеграційних процесів: матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції (26-27.04.2023 р.) / упорядники: С.В. Лісова, Ю.В. Фещук, О.А. Герасименко, Н.В. Дупак, Н.В. Симонович, О.І. Шурин. Рівне: РДГУ, 2023. 128 с, С. 121-126. Протокол НМК №8 від 27 листопада 2023 р.
2. Zhupylo O.L., Shurn O.I. (2023). Psychological and pedagogical features of the formation of design knowledge and skills of high school students in classes on the subject "Technology" V International scientific and practical conference "Scientific projects on improving the environment", October 17-20, 2023, Brussels, Belgium T. 127-130.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛІ.....	17
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ НА ЗАНЯТТЯХ ПРЕДМЕТУ «ТЕХНОЛОГІЇ» ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНО-ХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	17
1.1. Стан формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів на заняттях предмету «Технології» засобами проєктно-художньої діяльності	17
1.2. Сутність поняття «дизайнерські знання та уміння» учнів 10-11 класів на заняттях предмету «Технології».....	24
1.3. Зміст проєктно-художньої діяльності учнів 10-11 класів на заняттях предмету «Технології».....	29
Висновки до розділу 1.....	40
РОЗДІЛ 2.....	42
МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ НА ЗАНЯТТЯХ ПРЕДМЕТУ «ТЕХНОЛОГІЇ» ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНО-ХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ».....	42
2.1. Методика формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів на заняттях предмету «Технології» засобами проєктно-художньої діяльності	42
2.2. Організація і методика проведення експериментального дослідження щодо формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів на заняттях предмету «Технології» засобами проєктно-художньої діяльності.....	57
2.3. Експериментальна перевірка розробленої методики формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів на заняттях предмету «Технології» засобами проєктно-художньої діяльності.....	76
Висновки до розділу 2.....	89
ВИСНОВКИ.....	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94

Додаток А Анкета-опитувальник «Визначення стану організації дизайнерської діяльності учнів старших класів на заняттях предмету «Технології»».....	110
Додаток Б Анкета «Інтереси старшокласників до навчального модуля «Дизайн предметів інтер'єру»».....	112
Додаток В Фрагмент календарно-тематичного плану занять (модуль «Дизайн предметів інтер'єру» 10 кл.).....	113
Додаток Д 1 План-конспект заняття на тему «Засоби та прийоми композиції в художньому проектуванні (Ритм. Контраст і нюанс)».....	115
Додаток Д 2 План-конспект заняття на тему «Види композиції».....	133
Додаток Ж Констатувальна контрольна робота (10 клас).....	146
Додаток З Аналіз констатувальної контрольної роботи (10 клас).....	147
Додаток К Підсумкова контрольна робота (10 клас).....	149
Додаток Л Аналіз підсумкової контрольної роботи (10 клас).....	150
Додаток М Рівневі завдання.....	153
Додаток Н Процедура визначення діагностичної цінності завдань підсумкової контрольної роботи.....	155
Додаток П Аналіз перевіркової практичної роботи.....	156
Додаток Р Форма протоколу спостереження щодо процесу формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів на заняттях предмету «Технології» засобами проєктно-художньої діяльності.....	158
Додаток С Схема аналізу занять з модуля «Дизайн предметів інтер'єру» щодо процесу формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів.....	159
Додаток Т Перелік питань для проведення бесіди щодо визначення рівня сформованості дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів.....	160